

l'Institut de Fisiologia d'aquella ciutat el seu treball "Un nou àcid anímic òpticament actiu".

Però la guerra el foragita d'Alemanya i retorna a Barcelona. En homenatge a Abderhalden tradueix la seva obra sobre ferments defensius, que publicà l'editorial "Estudio".

A Barcelona treballa en el Laboratori de Fisiologia de la Facultat, en el qual fa el seu "Estudi dels ferments específics" (Nou mètode) i "Algunes característiques del ferment de l'embaràs: la seva significació biològica", publicats en el volum de l'any 15 dels "Treballs de la Societat de Biologia".

Els Alts Estudis Monogràfics i d'Intercanvi, patrocinats per la Mancomunitat de Catalunya, li encarregà un curset de Química Biològica que junt amb un de Físico-Química d'En Bellido, un altre de Vivisecció de Leandre Cervera i unes conferències sobre els problemes més vius de Fisiologia donades per August Pi i Sunyer formaren el conjunt de la secció de Biologia que dirigia el Dr. Pi i Sunyer.

Acabats els cursets el Dr. Dalmau comença a treballar, també, en el Laboratori del Parc. Sol o amb col·laboració amb altres emprengué treballs seriosos d'investigació original. Amb En Cervera emmenà tot seguit els seus afanys en l'estudi dels ferments, descobrint un nou mètode histològic per al diagnòstic precoç de l'embaràs, fonamentat en l'existència d'una triptasa específica en el sèrum de les embarassades. D'aquella època daten les seves comunicacions a la Societat de Biologia (publicades en el volum de l'any cinquè, any 1917): "Mètode per a obtenir còmodament secretina en pols", "Nota sobre el mecanisme de correlació funcional de tiroïdes i càpsula suprarrenal", "Mètode per a explorar les funcions hepàtiques amb relació al pàncreas", "Nota sobre la manera d'actuar la secretina" i "Obtenció d'aglutinines en pols". Aquesta última amb col·laboració amb En Pere González. Els seus estudis sobre la secretina duodenal, mort En Dalmau, foren continuats i aprofundits per Leandre Cervera.

En 1916 marxà als Estats Units a treballar a l'Harvard Medical School de Boston. Al costat de Cannon treballà en problemes d'endocrinologia.

Retorna a Barcelona en 1917. Ben aviat en el

Laboratori del Parc, on treballava com assistent, li fou creat pel Municipi una secció de Química Biològica.

Un dels seus treballs més remarcables en aquell temps és la troballa de l'espiroquet productor de la malaltia de Weil (espiroquetosi ictero-hemorràgica) en les rates de Barcelona. Aleshores era un problema viu, la guerra l'havia posat com una angoixa més, fou un flagell tant en el front aliat com en el germànic, en els quals el tifus icterodes havia revestit caràcter epidèmic i havia estat una altra causa de mort i de dissort pels combatents. Noguchi l'havia trobat en les rates de Nova-York i havia alarmat a l'opinió amb la possibilitat d'una epidèmia. Dalmau troba també l'espiroquet en el ronyó i el fetge d'una rata barcelonina. La seva primera nota és comunicada a la Societat de Biologia en la sessió del 27 de març del 1918. Associà a Miquel A. Baltà, en les seves recerques i aquest en 1919, després de mort En Dalmau, comunica la segona nota on consten el resultat de la investigació de 15 rates de les quals 13 estaven infectades i de 7 agafades prop de l'Escorxador, 6 portaven l'espiroquet. (Ens hem estès en el resultat d'aquestes recerques perquè, com a Nova-York, signifiquen la latència d'una epidèmia humana.)

En Manuel Dalmau morí a darrers de l'any 1918, víctima de l'epidèmia gripal que delmà Barcelona en aquells dies.

En veritat que perdérem un investigador profund. El volum sisè dels "Treballs de la Societat de Biologia", en una breu nota on dona compte de la mort del jove company, l'assenyala com "un model que per molt de temps proposarem a la nostra joventut estudiosa". Nosaltres també i ens dol molts cops que aquestes vides exemplars siguin tan aviat oblidades. Amb tot, el seu record és ben viu en tots qui el conegueren i tan esperançaren d'ell, i el seu bust, obra de l'escultor Smith, figura en el Laboratori del Parc i el seu retrat ampliat en el departament de Química Biològica de l'Institut de Fisiologia.

Ben aviat En Turró comprengué la intel·ligència i els ànims d'En Dalmau i vers ell el vell mestre agafà un to paternal. En Dalmau se l'emporta i embadaleix amb les novetats que tragina dels altres laboratoris i les que cova dins del seu esperit. Les relacions entre aquell mestre, vene-